

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ 2010-2018 ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE KAZANIMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON THE UNIT AND ACHIEVEMENTS OF PRIMARY EDUCATION RELIGIOUS CULTURE AND MORAL EDUCATION COURSE 2010-2018 CURRICULUM

Hayati TETİK
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi
Ağrı-Türkiye
htetik@agri.edu.tr

Atf gösterme: Tetik, H. (2018). İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 2010-2018 Öğretim Programı Ünite ve Kazanımları Üzerine Bir Değerlendirme, *Universal Journal of Theology* 3 (1), 64-86.

Geliş Tarihi:
12 Şubat 2018
Değerlendirme Tarihi:
15 Şubat 2018
Kabul Tarihi:
26 Mart 2018

© 2018 UJTE
E-ISSN: 2548-0952
Tüm hakları saklıdır.

Öz: Bireysel ve toplumsal hayatımızda deneysel bir bilim olarak ele alınan ve çok önemli bir yere sahip olan eğitimin, başarı ile neticelendirilmesinin temel şartlarından birisi de yapılacak etkinliklerin bir program dahilinde yürütülmesidir. Zira fertlerin ve toplumların ideal eğitim hedeflerine erişebilmelerindeki başarısı, eğitim etkinliklerini geliştirelilerden uzak, belirli bir program doğrultusunda yürütmeleriyle doğru orantılıdır. Bu araştırma 2010 yılında kabul edilen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programıyla, 2018 yılında onaylanan İDKAB Öğretim Programı ünite ve kazanımları karşılaştırılarak, dersin müfredatında herhangi bir değişikliğin olup olmadığı, eski program davranışçı yaklaşımı esas alırken yeni programın nasıl bir yaklaşımla hazırlandığı incelenecektir. Ayrıca yaptığımız çalışmada ulaştığımız sonuçlar ile bu sonuçlar çerçevesinde öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İDKAB, Din Öğretimi, Kazanımlar, Ünite, Öğretim Programı.

Abstract: One of basic conditions for the success of education which is considered as an experimental science in our individual and social life which has a very important place is to carry out the activities within a program. Since the success of individuals and societies in achieving the ideal educational goals are directly proportional to the extent to which educational activities are conducted in the direction of a specific program. The research is a qualitative analysis research and Primary Education Religious Culture and Moral Education Course Curriculum which accepted in 2010 by being comparing units and functions of Primary Education Religious Culture and Moral curriculum approved in 2018 whether there is a difference in the curriculum of course or not it will be examined while previous program is focus on behavioural perspective that how the new program is prepared. As well as the results we have achieved in the work we have done and the suggestions in the framework of these results.

Keywords: İDKAB, Religious Education, Acquisition, Unit, Curriculum.

1. GİRİŞ

Programların en önemli unsuru olan kazanımlar; öğrencilerin gelişim düzeyleri, programın amaçları ve içeriği dikkate alınarak hazırlanır. Kazanımlar ise eğitim süreci sonucunda öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri, tutum ve değerleri ifade eder (MEB, 2018:11). Dolayısıyla öğrencilerin öğrenme başarıları, kazanımların belli bir programa bağlı olarak yürütülmesine bağlıdır. Öğretmenin görevi de bu kazanımların gerçekleşmesinde öğrencilere gerekli imkânları sunarak öğrenme sürecine kılavuz etmektir.

Günümüzde çabucak gelişen bilgi ve teknoloji, eğitimin bütün çevresini etkilemekte ve bilhassa eğitim yaklaşımlarında temelli değişimleri zarurî kılmaktadır. Bu bağlamda bilginin hızlı bir şekilde yeni baştan üretildiği asrımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine endeksli bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve yaşam boyu sürdürülmesi bilgi üretimine dayalı modern bir eğitimi gerekli kılmaktadır. Çünkü eğitim bir iletişim ve etkileşim sürecidir. Yaşarken hepimiz eğitiyor ve eğitiliyoruz; öğretiyor ve öğreniyoruz. Bu bakımdan bireyi yetiştirmenin hangi boyutunu ele alırsak alalım, eğitimi belli bir program (disiplin) doğrultusunda gerçekleştirmemiz kaçınılmazdır (Taşdemir, 2003:2). Zira Fertlerin ve toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, eğitim etkinliklerini gelişigüzelikten uzak (Tavukçuoğlu, 1998:158), belli bir programa bağlı olarak yürütmelerine bağlıdır.

Günümüz örgün eğitim kurumlarında din öğretimi, bir bilgi verme vasıtası olmakla beraber, aynı zamanda bireyin bilgi elde etme yollarını ve aklını kullanma kabiliyetini geliştiren bir süreç olmalıdır. Çünkü din kültürü dersinde inanç ve değerleri empoze etmek kabul edilemez bir durumdur. Burada temel amaç, öğrencinin dinler hakkında değişik yorumların sunulduğu bir öğrenme ortamında elde ettiği bilgiyi kendi kavrayışı çerçevesinde yorumlaması, anlamlandırması sonucunda dinler hakkındaki düşüncesini belirleyebilmesidir (Selçuk, 2005:171-172). Bu noktada da karşımıza din öğretiminin önemli bir amacı çıkmaktadır: “Yetişmekte olan nesle din hakkında doğru bilgi vermek ve öğrencileri bilinçlendirmektir.” şeklinde ifade edilebilir. Bireye, düşünceye, hürriyete, ahlaka ve kültürel mirasa saygıyı temel alan bu bakış açısı, din öğretimine karşı takınacağımız tavrı belirlemektedir ki bu bakış, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları” geliştirilirken, öğrencinin bilincinin gelişmesini sağlayacak ve hayatın problemlerini çözebilmesinde yardımcı olacak yolları göstermek şeklinde ifade edilebilir. Böyle bir yaklaşımın öğrencinin, bilişsel, duyuşsal ve bilimsel gelişimine de çok bariz katkıları olacağı aşikardır.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi yeni programında ana temel olarak, bilgiyi üreten, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlandığı ifade edilmektedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı (MEB: 2018) oluşturulduğu belirtilmiştir.

Bu araştırma nitel bir analiz çalışması olup, 30.12.2010 yılında kabul edilen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programıyla, 19.01.2018 tarih ve 2 sayılı kararı ile 2018-2019 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe giren İDKAB Öğretim Programı ünite ve kazanımları, dersin müfredatında herhangi bir değişikliğin olup olmadığı, eski program davranışçı yaklaşımı esas alırken yeni programın nasıl bir yaklaşımla hazırlandığı ünite ve kazanımları üzerine yaptığımız karşılaştırmalı çalışma yer almaktadır.

2. BULGULAR VE YORUMLAR

2.1. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Bu başlık altında incelenen programlar ele alınmış, öğretim Programı'nda yer alan üniteler, kazanım sayıları kazanımların işlenişi için ayrılabilir yaklaşık süreler tablolarda verilmiştir (Tablo: 2-6).

Ülkemizde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi ilköğretim dördüncü sınıftan orta öğretimin son sınıfına kadar, 1982 Anayasa'nın 24. Maddesi: “,...din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır (Kaymakcan ve diğerleri, 2013: 7). Din Kültürü ve Ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır...”Yine 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 12. Maddesi: “Türk Millî Eğitiminde lâiklik esastır. Din Kültürü ve Ahlâk Öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.” gereği, ülkemizde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi(Çekin, 2016: 56) İlköğretim ve ortaöğretimde zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

1982'den günümüze kadar geçen süreçte bütün ilköğretim ve ortaöğretim okullarında uygulanmaya başlayan İDKAB öğretim programlarından ilköğretim programı 2000 yılına kadar devam etmiştir.1997 yılından itibaren geliştirilmeye başlanılan İDKAB Öğretim programı, Talim ve

Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca kabul edilip Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Ekim 2000/2517 sayısında yayımlanmıştır. 1982 yılında hazırlanan ortaöğretim İDKAB öğretim programı ise 2005 yılında yeniden geliştirilerek, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulunun 31.03.2005 tarih ve 16 sayılı kararı ile yürürlüğe girerek 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Adı geçen bu öğretim programı 2007 yılına kadar uygulanmış ve yine bu program tekrar geliştirilerek, Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün hazırladığı “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı” Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.12.2006 tarih ve 410 sayılı kararı ile 2007–2008 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır (Karataş, 2010: 58; Komisyon, 2010). Bu programın 2011 yılına kadar uygulanmasından sonra, “İlköğretim İDKAB Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu” Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 20.12.2010 tarih ve 2748 sayılı teklif yazısı üzerine Talim Terbiye Kurulunun 30.12.2010 tarih ve 328 sayılı kararı ile 2011-2012 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere kabul edilmiştir (MEB, 2010).

Bahsi geçen program Talim Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarih ve 2 sayılı kararı ile 2018-2019 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere tekrar güncellenmiştir (MEB, 2018).

2.2.İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı

Her eğitim sisteminin yetiştirmek istediği bir “insan tipi” vardır. Bu istek, o eğitim sisteminin şekil ve içeriğinin oluşumunda mühim rol oynar. Buna millî eğitim politikası da denilebilir. Eğitim politikalarının belirlenmesinde ise o milletin ve devletin sahip olduğu değerlerin rolü büyüktür. Zira eğitim bugün dünyayı değiştiren en önemli güçler arasındadır. Bu güce ulaşmanın yolu ise düşünen, anlayan, araştıran, sorgulayan ve sorun çözen bireyler yetiştirmekten geçmektedir. İşte millî eğitimimizin temel amaçlarına bakıldığı zaman, yetiştirilmek istenilen birey tipine ulaşmada din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Şartlanmış, davranışçı, taklitçi ve ezberci zihinler üreten eğitim sistemleri çağdaş gelişmeler karşısında yetersiz kalmaktadır. Bu durum eğitim yaklaşım ve uygulamalarını güncellemeyi gerektirmektedir. Bu güncellemelerin başında da öğretim programları gelmektedir. Öğretim Programı, okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği (Demirel, 2006: 6)veya diğer bir ifadeyle ders programları bütünüdür diye tarif edilebilir.

Öğretim Programlarının yenilenme nedeni olarak, hangi amaçla, kim için, nasıl bir dünyada kullanılabileceğini sorgulayacak biçimde yetişmelerini sağlamak ve “Öğrencinin bilincinin gelişmesini sağlayacak şartları oluşturmak ve onlara, hayatın problemlerini çözebilmesinde yardımcı olacak yolları göstermek” diye formüle edilebilir (Karataş, 2010: 58).Yoksa öğretmenin görevinin bireyleri dindar yapmak olamayacağı ve duyuşsal hedeflerin din öğretimi için geçerli amaçların dışında olmasının gerektiği(Tosun, 2005: 146-151) ve eğitim sürecinin en önemli unsurlarından

birinin, kuşkusuz öğretim programları olduğu unutulmamalıdır. Bir öğretim programı, hedeflediği alanda, kişinin kısa ve uzun vadede sahip olması gereken becerileri öngörebilmeli, bu becerilerin kişilere kazandırılmasının geçerli yollarını öğretmenlere sunabilmelidir. Bu açıdan, öğretim programlarının, zaman içinde oluşan ihtiyaçlara ya da bilimsel alandaki yeni gelişmelere göre, güncellenmesi ya da tümünden değiştirilmesi söz konusu olabilir. Zira Ülkemizde de benzer gerekçelerle zaman zaman öğretim programları hazırlanarak yürürlüğe (Güzel ve Karadağ, 2013: 45)girdiğini görmekteyiz.

Türkiye’de şu anda uygulanmakta olan program, Talim Terbiye Kurulunun 30.12.2010 tarih ve 328 sayılı kararı ile 2011-2012 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere kabul edilen “İlköğretim DKAB Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu” dur. Bkz. Tablo:1. Program yapısında; amaçlar, kazanımlar, etkinlikler, temel beceriler, kavramlar, değerler, öğrenme alanları ve bunların hangi ünitelerden oluşturulduğu, dersle ilgili ara disiplinler üzerinde durulmuştur (MEB, 2010).

2.3.Tablo 1: İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 Ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı Öğrenme Alanları Ve Üniteleri

ÖĞRENİM ALANI	ÜNİTELER				
	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
İnanç	Din ve Ahlak Hakkında Neler Biliyorum?	Allah İnancı	Peygamberlere ve İlahî itaplara İnanç	Melek ve Ahiret İnancı	Kaza ve Kader
İbadet	Temiz Olalım	İbadet Konusunda Bilgilenelim	Namaz İbadeti	Oruç İbadeti	Zekât, Hac ve Kurban İbadeti
z.Muhammet	Hz. Muhammed’i Tanıyalım	Hz. Muhammed ve Aile hayatı	Son Peygamber Hz. Muhammed	Bir İnsan ve Peygamber Olarak Hz. Muhammed	Hz. Muhammed’in Hayatından Örnek Davranışlar
Kur’an ve Yorumu	Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım	Kur’an-ı Kerim’in Temel Eğitici Nitelikleri	Kur’an-ı Kerim’in Ana Konuları	İslam Düşüncesinde Yorumlar	Kur’an’da Akıl ve Bilgi
Ahlak	Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik	Sevinç ve Üzüntülerimizi Paylaşalım	İslam’ın Sakınılmasını İsteddiği Bazı Davranışlar	Din ve Güzel Ahlak	İslam Dinine Göre Kötü Alışkanlıklar
Din ve Kültür	Aile ve Din	Vatanımızı ve Milletimizi Seviyoruz	İslamiyet ve Türkler	Kültürümüz ve Din	Dinler ve Evrensel Öğütleri

Halen uygulanmakta olan bu program, Talim Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarih ve 2 sayılı kararı ile 2018-2019 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere tekrar güncellenmiştir. Güncellenen program yapısı ise; üniteler, konular, kazanımlar, açıklamalar ve anahtar kavramlar üzerine vurgulanmıştır (MEB, 2018: 11).

Eski programda, 4. sınıftan 8. sınıfın sonuna kadar öğrenciye verilecek bilgiler; inanç, İbadet, Hz. Muhammed, Kur'an ve Yorumu, Ahlak ve Din ve Kültürü olmak üzere 6 öğrenme alanından oluşmaktaydı (MEB, 2010: 14-18). Yeni programda ise öğrenme alanları kaldırılarak her sınıf düzeyinde aşağıdaki tablolarda izah edildiği şekilde beş üniteye ayrılmış ve ünite kazanımlarında ciddi oranda ekleme, çıkarma, sadeleştirme ve yer değiştirme yapılmıştır (MEB, 2018: 11).

2.4.Din Kültürü ve Ahlak bilgisi Dersi (4-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan üniteler, kazanım sayıları kazanımların işlenişi için ayrılacak yaklaşık süre aşağıdaki tablolarda verilmiştir (Tablo :2-6).

Tablo 2: 4. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

4. SINIF				
Ünite No	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
1	Günlük Hayattaki Dinî İfadeler	4	16	22,24
2	İslam'ı Tanıyalım	4	16	22,24
3	Güzel Ahlak	3	12	16,66
4	Hz. Muhammed'i Tanıyalım	6	16	22,24
5	Din ve Temizlik	2	12	16,66
Toplam		19	72	100

2.4.4. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

4.1. Günlük Hayattaki Dini İfadeler

Ünitenin karşılığı eski programda "inanç" öğrenme alanına ait "Günlük Hayattaki Dini İfadeler" ünitesidir. Eski programda sekiz kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda dört kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda dört kazanım eksiltilmiş iki ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Dinî ifadelerin günlük konuşmalarımızda nerede ve nasıl kullanıldığını fark eder.II.tekbir ve salavatı söyler., III. Dilek ve dualarda kullanılan dinî İfadelere örnekler verir., sübhâneke duasını, okur ve anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci ve dördüncü kazanım eski programda da aynı şekliyle mevcuttur. Ayrıca eski programda yer alan ‘‘II. Selamlaşmanın iletişimdeki önemini fark eder.’’ Kazanımı yeni programda ayrı bir kazanım olarak verilmemiş, birinci kazanımın içerisine alt başlık olarak eklenmiştir. İkinci kazanım 5. sınıfa ait bir kazanımken yeni programda dördüncü sınıfa eklenmiştir. Üçüncü kazanım eski programda I. kazanımın içerisinde zikredilen ‘‘Dilek ve Dualarımızda Dinî İfadeler’’ alt başlığı şeklinde veriliyorken yeni programda müstakil bir kazanım olarak zikredilmiştir (MEB, 2010: 29-44;MEB, 2018: 13-16).

4.2. İslam’ı Tanıyalım

İslam’ı Tanıyalım ünitesi eski programda ‘‘Kur’an ve Yorumu’’ öğrenme alanına ait ‘‘Kur’an-ı Kerim-i Tanıyalım’’ ünitesine benzemekte ise de yeni bir ünite olarak programa dahil edilmiştir. Eski programda beş kazanım ve sekiz ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda dört kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda bir kazanım eksiltilmiş sekiz ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. İslam’ın İnanç Esaslarını Sıralar II. İslam’ın Şartlarını Söyler III. Kur’an-ı Kerim’in İç Düzeni İle İlgili Kavramları Tanımlar IV. Amentü Duasını Okur, Anlamını Söyler’’ kazanımlarından oluşur. Birinci ve İkinci kazanım İDKAB derslerine yeni eklenmiş olsa da Seçmeli Temel Dini Bilgiler Dersinde de mevcuttur. Üçüncü kazanım eski programda yer alan ‘‘Kur’an-ı Kerim-i Tanıyalım’’ ünitesinde bulunan ‘‘IV. Kur’an’ın iç düzenine ilişkin ayet, sure ve cüzün anlamlarını kavrayarak Kur’an’dan bunlara ilişkin örnekler gösterir.’’ kazanımının sadeleştirilmiş halidir. Dördüncü kazanım ise İDKAB derslerine yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-39;MEB, 2018: 13-17).

4.3. Güzel Ahlak

Ünitenin karşılığı eski programda ‘‘Ahlak’’ öğrenme alanına ait ‘‘Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik’’ ünitesidir. Eski programda sekiz kazanım ve on üç ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda üç kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda beş kazanım ve bir ders saati süresi eksiltilmiştir.

Ünite ‘‘I. Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü fark eder, II. İnsani İlişkilerin gelişmesinde sevgi ve saygının önemini ve gerekliliğini savunur, III. Fatıha suresini okur, anlamını söyler’’ kazanımlarından oluşmaktadır. Eski programdaki sekiz kazanım tamamen kaldırılarak onların yerine birinci ve ikinci kazanım eklenmiştir. Üçüncü kazanım ise eski programda ‘‘İbadet’’ öğrenme alanına ait ‘‘Temiz Olalım’’ ünitesinden bu üniteye aktarılmıştır (MEB, 2010: 29-40;MEB, 2018: 13-18).

4.4. Hz. Muhammed’i Tanıyalım

Ünitenin karşılığı eski programdaki ‘‘Hz. Muhammed’’ öğrenme alanına ait ‘‘ Hz. Muhammed’i Tanıyalım’’ ünitesidir. Eski programda altı kazanım ve on üç ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda altı kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda kazanım sayısında bir değişme olmamış, ders saati süresi ise üç saat artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğduğu çevrenin genel özelliklerini açıklar., II. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) aile büyüklerini tanır., III. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler., IV. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarındaki davranışlarını kendi hayatı ile ilişkilendirir., V. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) Mekke ve Medine yıllarını özetler., VI. Salli ve Barik dualarını okur, anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşmaktadır. Ünite genel itibariyle değiştirilmemiştir. Yapılan değişikliklerden biri eski programdaki ‘‘IV. Hz. Muhammed’in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarından örnekler verir.’’ kazanımının yerine beşinci kazanım eklenmiştir. İkinci olarak ise ‘‘VI. Kevser suresini ezbere okur ve anlamını söyler.’’ kazanımının yerine de İDKAB derslerine yeni eklenen altıncı kazanım eklenmiştir (MEB, 2010: 29-38;MEB, 2018: 13-19). Hâlbuki bu yaştaki bir çocuk için ‘‘Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğduğu çevrenin genel özelliklerini açıklar’’ kazanımını gerçekleştirme pek gerçekçi gözükmemektedir. Zira kazanımın alt konusu olan ‘‘Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğduğu çevrenin sosyal ve dini özelliklerine yer verilir.’’ ifadesindeki ‘‘sosyal ve dini’’ ifadesini bu yaştaki çocuğun anlaması ve kavraması bakımından kolay bir durum değildir.

4.5. Din ve Temizlik

Ünitenin karşılığı eski programda ‘‘İbadet’’ öğrenme alanına ait ‘‘Temiz Olalım’’ ünitesidir. Eski programda sekiz kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda iki kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda altı kazanım ve iki ders saati süresi eksiltiştir.

Ünite ‘‘I. İslam dininin temizliğe verdiği öneme örnekler verir. II. Temiz ve düzenli olmaya özen gösterir.’’ kazanımlarından oluşur. Ünite tamamıyla sadeleştirilerek iki yeni kazanım haline getirilmiştir. Eski programda üzerinde durulan ‘‘beden ve giysi temizliği, çevre temizliği, beden ve çevre temizliğinin sağlık açısından önemi ve Allah’ın sevgisini kazanmada temizliğin önemi’’ kazanımlarına yeni programda yer verilmemiştir. (MEB, 2010: 29-37;MEB, 2018: 13-20). Bu bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bütün ibadetlerin temelini temizlik oluşturduğu bu yaşlarda çocuklara kavratılmalıdır.

2.5- Tablo 3: 5. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

5. SINIF				
Ünite Sırası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
1	Allah İnancı	8	18	25,00
2	Ramazan ve Oruç	5	12	16,66
3	Adap ve Nezaket	6	12	16,66
4	Hz. Muhammed ve Aile Hayatı	5	16	22,24
5	Çevremizde Dinin İzleri	5	14	19,44
Toplam		29	72	100

5.1. Allah İnancı

Ünite genel itibari ile içerik ve isim olarak eski program ile aynıdır. Eski programda yedi kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda sekiz kazanım ve on iki ders saati olarak belirlenmiştir. Buna göre yeni programda bir kazanım ve dört ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘I. Evrendeki mükemmel düzen ile Allah’ın (c.c.) varlığı ve birliği arasında ilişki kurar., II. Allah’ın (c.c.) her şeyin yaratıcısı olduğunun fark eder., III. Allah (c.c.) Rahman ve Rahim isimlerinin yansımalarına örnekler verir., IV. Allah’ın her şeyi işittiği, bildiği, gördüğü ve her şeye gücünün yettiğinin farkında olur., V. Allah’a (c.c.) imanın, insan davranışlarına etkisini fark eder., VI. Duanın anlamını ve önemini örneklerle açıklar., VII. Hz. İbrahim’in (a.s.) tevhide davetini özetler., VIII. İhlâs suresini okur, anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci ve ikinci kazanım eski programdaki ‘II. Evrendeki düzenden hareketle yaratıcının varlığını açıklar., III. Allah’ın bizi ve her şeyi yarattığının farkında olur.’’ kazanımları ile genel itibari ile aynıdır. Üçüncü ve beşinci kazanım yeni eklenmiştir. Dördüncü ve sekizinci kazanım eski programdan olduğu gibi aktarılmıştır. Altıncı kazanım 5. sınıf ‘İbadet’ öğrenme alanına ait ‘İbadet Konusunda Bilgilenelim’ ünitesi içerisinde yer alan dört kazanımın birleştirilerek ve sadeleştirilerek tek kazanım haline getirilmesi sonucu eklenmiştir. Yedinci kazanım yine 5. sınıf ‘Kur’an ve Yorumu’ öğrenme alanına ait ‘Kur’an-ı

Kerim'in Temel Eğitici Nitelikleri ” ünitesi içerisinde yer alan “V. Hz. İbrahim'in Allah'a inanç konusunda ne tür çabalar gösterdiğini fark eder.” kazanımı çerçevesinde eklenmiştir (MEB, 2010: 29-45;MEB, 2018: 13-21).

5.2. Ramazan ve Oruç

Ünitenin karşılığı eski programda 7.Sınıf “İbadet” öğrenme alanına ait “Oruç İbadeti” ünitesidir. Genel itibari ile eski programla benzer kazanımlara haizdir. Eski programda on kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda dört kazanım ve iki ders saati süresi eksiltilmiştir.

Ünite “I. Ramazan ayı ve orucun önemini fark eder., II. Ramazan ayı ve oruçla ilgili kavramları örneklerle açıklar., III. Kültürümüzde Ramazan ve oruçla ilgili gelenekleri tanıır., IV. Hz. Davut (a.s.) hayatını özetler., V. Rabbena dualarını okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programda “I. Ramazan ayının önemini ve bu ayı önemli yapan hususları açıklar.” kazanımı çerçevesinde sadeleştirilerek oluşturulmuştur. İkinci kazanım eski programdan olduğu gibi aktarılmıştır. Üçüncü ve dördüncü kazanım programa yeni eklenmiştir. Beşinci kazanım ise eski programda “İbadet” öğrenme alanına ait “İbadet Konusunda Bilgilenelim” ünitesinden bu üniteye aktarılmıştır. Daha önce Ramazan ayının önemine binaen bu ünite de okunacak sure Maun suresi iken şimdi ise Rabbena duaları eklenmiştir. Rabbena dualarının eklenmesi öğrencilerin gelişim düzeyi dikkate alındığında temel duaların olması (MEB, 2010: 29-55;MEB, 2018: 13-22) açısından daha uygun olduğu gözlenmektedir.

5.3. Adap ve Nezaket

Ünitenin karşılığı eski programda “Ahlak” öğrenme alanına ait “Sevinç ve Üzüntülerimizi Paylaşalım” ünitesi olmakla birlikte bu ünite ile pek alakası yoktur. Eski programda dokuz kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda altı kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda üç kazanım artırılırken ders saati süresinde bir değişme olmamıştır.

Ünite “I. Toplumsal hayatta nezaket kurallarına uygun davranışlar sergilemeye özen gösterir., II. Selamlaşma adabına riayet eder., III. İletişim ve konuşma adabına uygun davranır., IV. Hz. Lokman (a.s.) öğütlerini hayatına yansıtmaya özen gösterir., VI. Tahiyat duasını okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşmaktadır. Birinci, üçüncü ve dördüncü kazanımlar yeni eklenmiştir. İkinci kazanım eski programda 4. Sınıfın “İnanç” öğrenme alanına ait “Din ve Ahlak Hakkında Neler Biliyorum?” ünitesinde ki “II. Selamlaşmanın iletişimdeki önemini fark eder.” kazanımı çerçevesinde eklenmiştir. Beşinci kazanım eski programda 4. Sınıf “Kur'an ve Yorumu” öğrenme alanına ait “Kur'an-ı Kerim-i Tanıyalım” ünitesinde ki “V. Hz. Lokman'ın öğütlerinden

çıkarımlarda bulunur.” kazanımı ile aynı anlamı ifade eder. Altıncı kazanım bundan önceki programın aynısıdır (MEB, 2010: 29-46;MEB, 2018: 13-23).

5.4. Hz. Muhammed ve Aile Hayatı

Ünitenin karşılığı eski programdaki “Hz. Muhammed (s.a.v.)” öğrenme alanına ait “ Hz. Muhammed ve Aile Hayatı” ünitesidir. Eski programda beş kazanım ve sekiz ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda kazanım sayısında bir değişme olmamış, ders saati süresi ise sekiz saat artırılmıştır.

Ünite ‘I. Hz. Muhammed’in Hz. Hatice ile evlilik sürecini özetler., II. Hz. Muhammed’in aile içi iletişimine örnekler verir., III. Hz. Muhammed’in aile fertlerinin güzel davranışlarını değerlendir., IV. Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin’in (r.a.) ahlaki erdemlerini kendisine örnek alır., V. Kevser suresini okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. İlk üç kazanım bazı kelime değişiklikleri yapılsa da eski programdaki kazanımlarla aynıdır. Dördüncü kazanımla ilgili eski programda her ne kadar okuma metni şeklinde Hz. Peygamberin Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Sevgisine yer verilmişse de burada müstakil bir kazanım olarak yer verilmiştir. Beşinci kazanım ise 4. Sınıfların eski programda ki aynı öğrenme alanından alınıp bu üniteye yerleştirilmiştir (MEB, 2010: 29-44;MEB, 2018: 13-24).

5.5. Çevremizde Dinin İzleri

Ünitenin karşılığı eski programdaki 7. Sınıf “Din ve Kültür” öğrenme alanına ait “Kültürümüz ve Din” ünitesidir. Eski programda altı kazanım ve on ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on dört ders saati süresinden oluştuğunu anlıyoruz. Bu duruma göre yeni programda bir kazanım eksiltilmiş dört ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘I. Mimarimizde yer alan dini motifleri inceler., II. Musikimizde dinin izlerine örnekler verir., III. Edebiyatımızda dinin izlerine örnekler verir., IV. Örf ve adetlerimizde yer alan dini unsurları fark eder., V. Hz. Süleyman’ın (a.s.) hayatını özetler.” kazanımlarından oluşur. İlk dört kazanım eski programdaki ‘III. Dil, örf, âdet, musiki ve mimarideki dinî motiflere örnekler verir.’ kazanımının bölünerek dört kazanım haline getirilmesinden oluşur şeklindedir. Beşinci kazanım ise programa yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-59;MEB, 2018: 13-25).

2.6-Tablo 3: 6. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

6. SINIF				
Ünite Sırası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
1	Peygamber ve İlahi Kitap İnanç	7	16	22,24
2	Namaz	5	16	22,24
3	Zararlı Alışkanlıklar	6	12	16,66
4	H. Muhammed'in Hayatı	4	16	22,24
5	Temel Değerlerimiz	2	12	16,66
Toplam		24	72	100

6.1. Peygamber ve İlahi Kitap İnanç

Ünitenin karşılığı eski programda "İnanç" öğrenme alanına ait "Peygambere ve İlahi Kitaplara İnanç" ünitesidir. Eski programda on kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda yedi kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Bu durumda yeni programda üç kazanım eksiltilmiş iki ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite "I. Peygamber ve peygamberlik kavramlarını açıklar., II. Peygamberlerin özelliklerini ve görevlerini açıklar., III. Peygamberlerde insanlar için güzel örnekler olduğunu fark eder., IV. Vahyin gönderiliş amacını araştırır., V. İlahi kitapları ve gönderildiği peygamberleri eşleştirir., VI. Hz. Âdem'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla özetler., VII. Kunut dualarını okur, anlamını söyler." kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programdaki "I. Peygamber kavramını açıklar.", ikinci kazanım "IV. Peygamberlerin sahip oldukları nitelikleri açıklar.", dördüncü kazanım "VIII. Allah'ın insanlara niçin vahiy gönderdiğini temellendirir.", beşinci kazanım ise "IX. İlahî kitap ve sahifelerin hangi peygamberlere gönderildiğini belirtir." kazanımları ile genel itibarıyla aynı konuları kapsamaktadır. Üçüncü ve altıncı kazanım programa yeni eklenmiştir. Yedinci kazanım ise 6. Sınıf "İbadet" öğrenme alanına ait "Namaz İbadeti" ünitesinin bir kazanımının buraya aktarıldığını (MEB, 2010: 29-49;MEB, 2018: 13-26) görmekteyiz.

6.2. Namaz

Ünitenin karşılığı eski programda "İbadet" öğrenme alanına ait "Namaz İbadeti" ünitesidir. Eski programda on bir kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda altı kazanım eksiltilmiş ders saati süresinde değişim olmamıştır.

Ünite "I. İslam'da namaz ibadetinin önemini, ayet ve hadislerden örneklerle açıklar., II. Namazları, çeşitlerine göre sınıflandırır., III. Namazın kılınına örnekler verir. IV. Hz. Zekeriya'nın

(a.s.) Hayatını ana hatlarıyla tanır., V. Fil suresini okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programdaki “I. Namaz ibadetinin anlamını ve namazın niçin kılınması gerektiğini açıklar kazanımına benzemektedir. Üçüncü kazanım ise “V. Ezan ve kametin namazla ilişkisinin farkında olur., VI. Namazın kılınışını açıklar., VIII. Vakit, cuma, bayram cenaze ve teravih namazlarının ne zaman ve nasıl kılındığını bilir.” kazanımlarını içinde barındırır. İkinci ve dördüncü kazanım yeni eklenmiştir. Beşinci kazanım eski programda “Kur’an ve Yorumu” öğrenme alanına ait “Kur’an-ı Kerim’in Temel Eğitici Nitelikleri” ünitesinin bir kazanımı iken buraya aktarılmıştır (MEB, 2010: 29-51;MEB, 2018: 13-27).Eski programda namaz konusu işlenirken önce abdest kazanımına değinilmiş, fakat yeni programda 6. Sınıf “Namaz” ünitesinde namazdan bahsedilirken 6. Sınıftan önceki hiçbir kazanımda namazın temel şartı olan abdestten bahsedilmemiştir. Bu da yeni programda bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

6.3. Zararlı Alışkanlıklar

Ünitenin karşılığı eski programda “Ahlak” öğrenme alanına ait “İslam’ın Sakınılmasını İstedığı Bazı Davranışlar” ünitesidir. Eski programda altı kazanım ve on ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda altı kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda kazanım sayısında bir değişme olmamış, ders saati süresi ise iki saat artırılmıştır.

Ünite “I. İslam dininin yasakladığı alışkanlıklara ayet ve hadislerden örnekler verir., II. Zararlı alışkanlıkların başlama sebeplerini sorgular., III. Zararlı alışkanlıklardan korunma yollarını tartışır., IV. Zararlı alışkanlıklardan kaçınmaya istekli olur., V. Hz. Yahya’nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., VI. Tebbet suresini okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programda “I. İslamiyet’in sakınmamızı istediği bazı kötü davranışları belirterek ayet ve hadislerden örnekler verir.”, ikinci ve üçüncü kazanım “IV. İslamiyet’in sakınmamızı istediği davranışların bireyde görülme nedenlerini araştırarak bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunur.”, dördüncü kazanım ise sakınılması gereken davranışlar konusunda öz değerlendirmede bulunur.” kazanımları ile genel itibariyle aynı konuları kapsamaktadır. Beşinci ve altıncı kazanım ise programa yeni eklenmiştir. Eski programda bu ünite için uygun görülen sure Felâk suresidir (MEB, 2010: 29-52. Anlam itibariyle İnsanların şerrinden ve kötülüklerinden korunma noktasında konuyla uyumlu bir sure olduğunu (MEB, 2018: 13-28) belirtebiliriz.

6.4. Hz. Muhammed’in Hayatı

Ünitenin karşılığı eski programdaki “Hz. Muhammed (s.a.v.)” öğrenme alanına ait “Son Peygamber Hz. Muhammed” ünitesidir. Eski programda on bir kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda dört kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda yedi kazanım eksiltilmiş iki ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) davetinin Mekke Dönemini değerlendirir., II. Medine’ye hicretin sebep ve sonuçlarını irdeler., III. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) davetinin Medine dönemini değerlendirir., IV. Nas suresini okur, anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programdaki ‘‘I. Hz. Muhammed’e gelen ilk ayetlerin içeriğini belirtir., II. Hz. Muhammed’in İslam’a çağrısını neden yakın çevresinden başlayarak yaygınlaştırdığını açıklar.’’ kazanımlarını içinde barındırır. İkinci kazanım ‘‘III. Medine’ye hicretin sebep ve sonuçlarını irdeler., IV. Hz. Ali ve Hz. Ebu Bekir’in Hicret’teki rolünün farkında olur.’’ kazanımlarını içinde barındırır. Üçüncü kazanım ise ‘‘V. Mescid-i Nebi’nin toplumsal işlevini örneklerle açıklar., VI. Hz. Muhammed’in sosyal barışa ve eğitim-öğretime yönelik faaliyet ve düzenlemelerini örneklerle açıklar., VII. Bedir, Uhut ve Hendek savaşlarının neden ve sonuçlarını açıklar., IX. Veda Hutbesi’nde yer alan mesajların evrensel değerini yorumlar., X. Hz. Muhammed’in vefatının sahabe üzerinde bıraktığı tesiri yorumlar.’’ kazanımlarını içinde barındırır. Dördüncü kazanımın eski programda da (MEB, 2010: 29-50;MEB, 2018: 13-29) olduğunu görmekteyiz.

6.5. Temel Değerlerimiz

Ünitenin karşılığı eski programdaki ‘‘Din ve Kültür’’ öğrenme alanıdır. Ünite yazılmamasının sebebi birçok üniteden yararlanılmasıdır. Eski programda dört kazanım ve sekiz ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda iki kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda iki kazanım eksiltilmiş dört ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Toplumumuzu birleştiren temel değerleri fark eder., II. Dini bayramların ve önemli gün ve gecelerin toplumsal bütünleşmeye olan katkısını yorumlar.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programda 5. Sınıf altıncı ünite de ki ‘‘IV. Bayrağa ve ulusal marşa saygı göstermenin nedenlerini açıklayarak Bayrağımıza ve İstiklâl Marşı’mıza saygı gösterir., V. Gazilerimize saygı duyarak gereken değeri vermenin ve şehitlerimizi rahmet ve minnet duygusu ile anmanın bilincinde olur.’’ kazanımlarını içinde barındırmakla birlikte programa yeni eklenmiştir. İkinci kazanım da yine 5. Sınıf beşinci ünite de ki ‘‘III. Sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasında millî ve dinî bayramlarımızın önemini yorumlar.’’ kazanımını içinde barındırmakla birlikte programa yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-53;MEB, 2018: 13-30). Bu da temel değerlerimizin öğretilmesi açısından önemli bir yaklaşımdır.

2.7.Tablo 4: 7. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

7. SINIF

Ünite Sırası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
1	Melek ve Ahiret İnancı	7	16	22,24
2	Hac ve Kurban	6	14	19,44
3	Ahlaki Davranışlar	5	12	16,66
4	Allah'ın Kulu ve Elçisi: Hz. Muhammed	3	16	22,24
5	İslam Düşüncesinde Yorumlar	4	14	19,44
Toplam		25	72	100

7.1 Melek ve Ahiret İnancı

Ünitenin karşılığı eski programdaki “İnanç” öğrenme alanıdır. Ünite ismi eski programla aynıdır. Eski programda on dört kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda yedi kazanım ve on altı ders saati olarak belirlenmiş. Buna göre yeni programda yedi kazanım eksiltilmiş ders saati süresinde değişim olmamıştır.

Ünite “I. Varlıklar âlemini özelliklerine göre ayırt eder., II. Melekleri özellikleri ve görevlerine göre sınıflandırılır., III. Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasındaki ilişkiyi yorumlar., IV. Ahiret hayatının aşamalarını açıklar., V. Allah'ın (c.c.) adil, merhametli ve affedici olması ile ahiret inancı arasında ilişki kurar. VI. Hz. İsa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., VII. Nas suresini okur, anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programda ‘I. Varlıklar âlemini sınıflandırarak özelliklerini örneklerle açıklar.’ kazanımının karşılığıdır. İkinci kazanım içerik olarak eski programdaki ‘II. Meleklerin özellikleri ve görevlerinin neler olduğunu belirtir., III. Meleklerin iyiliğin ve güzelliğin sembolü olduğunun farkında olur., IV. Melek inancının, davranışları güzelleştirmedeki rolünü fark eder.’ kazanımlarını kapsamaktadır. Üçüncü ve altıncı kazanım yeni eklenmiştir. Dördüncü kazanım içerik olarak eski programdaki ‘VIII. Ahiret, kıyamet, yeniden dirilme gibi kavramların anlamlarını açıklar., IX. Hesap, mizan, cennet ve cehennem gibi kavramların anlamlarını açıklar.’ kazanımlarını kapsamaktadır. Beşinci ve Yedinci kazanım eski programda olduğu gibi mevcuttur (MEB, 2010: 29-54;MEB, 2018: 13-32).

7.2. Hac ve Kurban

Ünitenin karşılığı eski programdaki 8. Sınıf ‘İbadet’ öğrenme alanına ait ‘Zekât, Hac ve Kurban İbadeti’ ünitesidir. Eski programda on bir kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan

ünite, yeni programda altı kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşmaktadır. Buna göre yeni programda beş kazanım eksiltilmiş ders saati süresinde değişim olmamıştır.

Ünite ‘‘I. İslam’da hac ibadetinin önemini ayet ve hadisler ışığında yorumlar., II. Haccın yapılışını özetler., III. Umre ibadeti ve önemini açıklar., IV. Kurban ibadetini İslam’ın yardımlaşma ve dayanışmaya verdiği önem açısından değerlendirir., V. Hz. İsmail’in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., VI. En’am suresi 162. ayeti okur, anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım yeni olmakla birlikte eski programda ki ‘‘X. Hac ve umrenin Müslümanlar arası iletişim ve etkileşime nasıl katkı sağladığının farkında olur.’’ kazanımını da kapsamaktadır. İkinci kazanım ‘‘VII. Hac ve umre ile ilgili mekân ve kavramların anlamlarını açıklar., VIII. Hac ibadetinin nasıl ve niçin yapıldığını açıklar.’’ kazanımlarını kapsamaktadır. Dördüncü kazanım ise ‘‘XI. Kurban ibadetinin anlamını, sosyal dayanışma ve yardımlaşma açısından önemini açıklar.’’ kazanımını karşılamaktadır. Üçüncü, beşinci ve altıncı kazanımlar programa yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-61;MEB, 2018: 13-33). Bu yeni eklenen kazanımların bireyin yapacağı ibadetlerin şuuruna ermesi açısından önemli bir ayrıntıdır.

7.3. Ahlaki Davranışlar

Ünitenin karşılığı eski programdaki ‘‘Ahlak’’ öğrenme alanına ait ‘‘Din ve Güzel Ahlak’’ ünitesidir. Eski programda beş kazanım ve on ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda kazanım sayısında bir değişme olmamış, ders saati süresi ise iki saat artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Güzel ahlaki tutum ve davranışları örneklerle açıklar., II. Örnek tutum ve davranışların, birey ve toplumların ahlaki gelişimine olan katkısını değerlendirir., III. Tutum ve davranışlarında ölçülü olmaya özen gösterir., IV. Hz. Salih’in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., V. Felak suresini, okur anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Ünite de eski programdaki konu üzerinde durulsa da birinci, üçüncü ve dördüncü kazanımlar yeni eklenmiştir. İkinci kazanım ise eski programda ‘‘III. 3. Ahlaklı olmanın birey ve toplum hayatındaki önemini yorumlar.’’ kazanımını kapsamaktadır. Beşinci kazanım olan Felak suresi daha önce 6. Sınıf ‘‘Ahlak’’ öğrenme alanına ait bir kazanımken buraya aktarıldığı (MEB, 2010: 29-64;MEB, 2018: 13-33) görülmektedir.

7.4. Allah’ın Kulu ve Elçisi: Hz. Muhammed

Ünitenin karşılığı eski programdaki ‘‘Hz. Muhammed (s.a.v.)’’ öğrenme alanına ait ‘‘Bir İnsan ve Peygamber Olarak Hz. Muhammed’’ ünitesidir. Eski programda yedi kazanım ve on iki ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda üç kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda dört kazanım eksiltilmiş dört ders saati süresi ise artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) insani yönünü ayetlerden hareketle yorumlar., II. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) peygamberlik yönü ile ilgili özelliklerini ayırt eder., III. Kâfirun suresini okur,

anlamını söyler.” kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programda ‘‘I. Hz. Muhammed’in bizler gibi bir insan olduğuna ayetlerden örnekler vererek açıklar., II. Hz. Muhammed’i diğer insanlardan ayıran en önemli özelliğini açıklar.’’ kazanımlarını kapsamaktadır. İkinci kazanım ise ‘‘III. Hz. Muhammed’in peygamberlik yönüyle ilgili özelliklerine ayetlerden örnekler verir., IV. Hz. Muhammed’in görevlerinden birisinin Kur’an’ı açıklamak olduğunu söyler., V. Hz. Muhammed’in insanları baskı ve zor kullanmadan uyarma ve aydınlatma görevinin olduğunu fark eder., VI. Hz. Muhammed’in insanlık için niçin bir rahmet olarak gönderildiğini fark eder.’’ kazanımlarını kapsamaktadır. Üçüncü kazanım ise programa yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-56;MEB, 2018: 13-34).

7.5. İslam Düşüncesinde Yorumlar,

Ünitenin karşılığı eski programdaki ‘‘Kur’an ve Yorumu’’ öğrenme alanıdır. Ünite ismi eski programla aynıdır. Eski programda sekiz kazanım ve on ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda dört kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda dört kazanım eksiltilirken dört ders saati süresi ise artırılmıştır.

Ünite ‘‘I. Dinin farklı yorum biçimleri olabileceğinin farkına varır., II. İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorum biçimlerini sınıflandırılır., III. Kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumları ayırt eder., IV. Alevilik-Bektaşilik ile ilgili temel kavram ve erkânları açıklar.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım yeni olmakla birlikte ‘‘II. Din anlayışındaki yorum farklılıklarını fark eder.’’ kazanımını kapsamaktadır. İkinci kazanım eski programda aynen geçmektedir. Üçüncü kazanım ‘‘IV. İslam düşüncesindeki tasavvufi yorum biçimlerini tanıır.’’ kazanımını karşılamaktadır. Dördüncü kazanım ise ‘‘V. Alevi-Bektaşî geleneğindeki temel kavramları açıklar.’’ kazanımını karşılamaktadır (MEB, 2010: 29-57;MEB, 2018: 13-35).Genel olarak bu ünite ortaöğretim düzeyinde bir ünite dir. Zira ilköğretim çağında bu kazanımları öğrenciye vermek pek yararlı olmayabilir.

2.8. Tablo 5: 8. Sınıf Ünite, Kazanım ve Açıklamaları

8. SINIF				
Ünite Sırası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi

1	Kader İnancı	6	14	19,44
2	Zekât ve Sadaka	5	14	19,44
3	Din ve Hayat	4	14	19,44
4	Hz. Muhammed'in Örnekliği	9	16	22,24
5	Kur'an-ı Kerim ve Özellikleri	4	14	19,44
Toplam		28	72	100

8.1. Kader İnancı

Ünitenin karşılığı eski programdaki “İnanç” öğrenme alanına ait “Kaza ve Kader” ünitesi iken, yeni programda “Kader İnancı” olarak değiştirilmiştir. Eski programda dokuz kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda altı kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda üç kazanım eksiltilmiş ders saati süresinde değişim olmamıştır.

Ünite ‘I. Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar., II. İnsanın ilmi iradesi sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar., III. Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder., IV. Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular., V. Hz. Musa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., VI. Ayet'el-Kürsi'yi okur, anlamını söyler.’’ kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programdaki ‘I. Kaza ve kader kavramlarını açıklar., II. Allah'ın her şeyi bir ölçüye göre yarattığına örnekler verir., III. Evrendeki fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasaları fark eder.’’ kazanımlarını kapsamaktadır. İkinci dördüncü ve altıncı kazanım eski programda olduğu gibi mevcuttur. Üçüncü kazanım ‘V. İnsanın çalışmasının karşılığını alacağı bilinciyle hareket eder., VI. Her canlının bir sonu olduğunun farkına varır., VII. Allah'a güvenmenin (tevekkül) pasif bir bekleyiş olmadığının farkında olur.’’ kazanımlarını kapsarken, beşinci kazanım programa yeni eklenmiştir (MEB, 2010: 29-60;MEB, 2018: 13-36).

8.2. Zekât ve Sadaka

Zekât ve Sadaka ünitesinin karşılığı eski programdaki “İbadet” öğrenme alanına ait “Zekât, Hac ve Kurban İbadeti” ünitesidir. Eski programda on bir kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda beş kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda altı kazanım eksiltilmiş ders saati süresinde ise bir değişim olmamıştır.

Ünite ‘I. İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi ayet ve hadisler ışığında yorumlar., II. Zekat ve sadaka ibadetini ayet ve hadislerle açıklar., III. Zekat infak ve sadakanın

bireysel ve toplumsal önemini fark eder., IV. Hz. Şuayb'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır., V. Maûn suresini okur, anlamını söyler." kazanımlarından oluşur. Birinci kazanım eski programdaki "II. İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi yorumlar." kazanımının karşılığıdır. İkinci kazanım yeni eklenmekle birlikte "III. Paylaşma ve yardımlaşma ibadeti olarak zekât ve sadakanın kimler tarafından, kimlere, nelerden, nasıl verileceğini açıklar." kazanımını da kapsamaktadır. Üçüncü kazanım "IV. Zekât ve sadakanın birey ve topluma katkılarını yorumlar." kazanımının karşılığıdır. Dördüncü kazanım programa yeni eklenmiştir. Beşinci kazanım ise eski programdaki 7. Sınıf "İbadet" öğrenme alanına ait "Oruç İbadeti" ünitesinden buraya aktarılmıştır (MEB, 2010: 29-61;MEB, 2018: 13-37).

8.3. Din ve Hayat

Ünitenin eski programda karşılığı bulunmamıştır. Ünite yeni programda dört kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşur.

Ünite "I. Din birey ve toplum arasındaki ilişkiyi yorumlar., II. İslam dininin can, nesil, akıl, mal ve din emniyeti ile ilgili ortaya koyduğu ilke ve hedefleri analiz eder., III. Hz. Yusuf'un (a.s.) örnek hayatından ilkeler çıkarır., IV. Asr suresini okur, anlamını söyler." kazanımlarından oluşur. Birinci ve ikinci kazanım programa yeni eklenmiştir. Üçüncü kazanım 8. Sınıf eski programdaki "Kur'an ve Yorumu" alanından, dördüncü kazanım ise 6. Sınıf eski programdaki "İnanç" öğrenme alanından buraya aktarılmıştır (MEB, 2010: 29-65;MEB, 2018: 13-38).

8.4. Hz. Muhammed'in Örnekliliği

Ünitenin karşılığı eski programdaki "Hz. Muhammed (s.a.v.)" öğrenme alanına ait "Hz Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar" ünitesidir. Eski programda beş kazanım ve sekiz ders saati süresinden oluşan ünite, yeni programda dokuz kazanım ve on altı ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda dört kazanım ve sekiz ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite "I. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğruluğu ve güvenilir kişiliği ile peygamberlerin özellikleri arasında ilişki kurar. II. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) merhametli ve affedici Oluşunu davranışlarında yansıtmaya özen gösterir. III. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) istişare ye verdiği önemi ortaya koyan örnek olaylardan hareketle gündelik hayatla ilgili çıkarımlar da bulunur. IV. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) cesaret ve kararlılığını örnek olaylarla açıklar. V. Hazreti Muhammed'in hakkı gözetmedeki hassasiyetine örnekler verir. VI. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) insanlara verdiği değeri örneklerle açıklar. VII. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) örnek davranışlarının toplumsal hayattaki önemini değerlendirir. VIII. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hikmetli söz ve davranışlarıyla insanları iyiye ve güzele yönlendirdiğini fark eder. IX. Kureyş suresini okur, anlamını söyler." kazanımlarından oluşur. Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı kazanımlar programa yeni eklenmiştir. Yedinci programın karşılığı eski programdaki "II. Hz. Muhammed'in örnek davranışlarının toplumsal hayattaki önemini

yorumlar.” kazanımıdır. Sekizinci kazanımın eski programdaki karşılığı ise “IV. Hz. Muhammed’in hikmetli sözleriyle insanları iyiye ve güzele yönlendirdiğine örnekler verir.” kazanımıdır. Dokuzuncu kazanım ise 6. Sınıf eski programdaki “Kur’an ve Yorumu” öğrenme alanından buraya aktarılmıştır (MEB, 2010: 29-62;MEB, 2018: 13-39).

8.5. Kur’an-ı Kerim ve Özellikleri

Ünitenin eski programda “Kur’an ve Yorumu” öğrenme alanına girdiği tespit edilmiştir. Fakat hangi üniteyi karşıladığı bulunamamıştır. Ünite yeni programda dört kazanım ve on dört ders saati süresinden oluşur. Buna göre yeni programda iki kazanım eksiltilmiş iki ders saati süresi artırılmıştır.

Ünite “I. İslam dininin temel kaynaklarını tanıır. II. Ayetlerden hareketle Kur’an’ın ana konularını sınıflandırılır. III. Kuranı Kerim’in temel özelliklerini değerlendirir. IV. Hz. Nuh’un (a.s.) tevhide davetini özetler.” kazanımlarından oluşur. Birinci ve dördüncü kazanım programa yeni eklenmiştir. İkinci kazanımın eski programdaki karşılığı 6. Sınıf “Kur’an ve Yorumu” öğrenme alanına ait “I. Kur’an-ı Kerim’in temel konularını açıklar.” kazanımıdır. Üçüncü kazanımın karşılığı ise 5. Sınıf “Kur’an ve Yorumu” öğrenme alanına ait “III. Kur’an’ın iyiye ve güzele yönlendirip kötülüklerden sakındırdığını örneklerle açıklar., IV. Kur’an’ın yol göstericiliğinin ne anlama geldiğini açıklar.” (MEB, 2010: 29-63; MEB, 2018: 13-40) kazanımlarından oluşmaktadır.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

-Programları karşılaştırdığımızda, 2010 İDKAB programı daha ayrıntılı ve kapsamlı, aynı konuya sahip kazanımlar ayrı olarak verilirken, 2018 İDKAB programı daha sade, aynı konuya ait kazanımlar bir kazanım etrafında şekillendirilerek ayrıntılara fazla girilmeden sade bir anlatım tercih edilmiştir. Bu da çocukların kazanımları daha iyi anlamalarına katkı sağlayacağını, eski program davranışçı yaklaşımı esas alırken yeni program yapılandırmacı yaklaşımın görüşleri doğrultusunda hazırlandığını daha ayrıntılı ve kapsamlı, daha düzenli, aşamalı öğrenciyi daha aktif kılan bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz.

- 4. Sınıf kazanımlarına Salavat, Amentü ve Salli ve Barik gibi daha temel duaların eklenmesi kazanım açısından öğrencilerin gelişim düzeylerine daha uygun olmuştur. Ancak 4.Sınıf ünite kazanımlarının öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun değildir. Örneğin dokuz yaşındaki bir çocuktan “Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü” açıklamasını istemek pek realist bir yaklaşım olmasa gerek.

-2018 İDKAB programında, 2010 İDKAB programına göre;

a) On ünite kazanım sayısı azalırken ters orantılı olarak, (4. Sınıf 1 ve 2’ci; 5. Sınıf 3 ve 5’ci; 6. Sınıf 1,4 ve 5’ci, 7. Sınıf 4 ve 5’ci, 8. Sınıfın ise 5’ci üniteler)’inde ders saatleri artmaktadır.

b) Beş ünite kazanım sayısı azalırken (6. Sınıf 2’ci; 7. Sınıf 1 ve 2’ci; 8. Sınıf 1 ve 2’ci ünitelerinin)ders saati süresinde bir değişiklik olmamıştır.

c) Beş ünite kazanım sayısında bir değişiklik olmazken (4 ve 5'ci Sınıfın4'cü;6 ve 7'ci Sınıfın3'cü ünitelerinin) ders saati süresi artmıştır.

- Yeni programda yirmi beş ünite olduğu göz önüne alındığında, bu ünitelerin on sekiz tanesinde ders saati süresinin arttığı gözlemlenmiştir. Bu sonuca göre öğrenci ve öğretmenler açısından daha geniş bir zaman ve daha az konu şeklinde program oluşturulduğu söylenebilir.

-Yeni programda 6. Sınıf 'Namaz' ünitesinde namazdan bahsedilmiş fakat 6. Sınıftan önceki hiçbir kazanımda namazın temel şartı olan abdestten bahsedilmemiştir. Buna karşın eski programda namaz konusu işlenirken önce abdest kazanımına değinilmiştir. Yeni programda bunun bir eksiklik olduğu ve ileriye doğru bu eksiğin giderilmesi gerekmektedir.

-2018 İDKAB programında ünite ve kazanımlara uygun olarak peygamber hayatlarının tanıtılması, öğrencilerin zihninde konunun daha kalıcı olması adına yerinde bir adım olmuştur.

-Yine 2018 İDKAB programında ünite ve kazanımlara uygun sure ve duaların eklenmesi, hem konu hem de surelerin içeriğinin anlaşılması açısından öğrencilere katkı sağlayacağı aşikardır.

- Güncellenen Program genel itibariyle başarılı bir çalışmanın sonucudur. Ancak ünite sonlarında da değindiğimiz gibi, bazı ünite ve kazanımlar çocukların gelişmişlik düzeylerine uygun olmadığı ve bazı ünitelerde ise öğrencinin konuyu öğrenebilmesi için gerekli olan ön öğrenmelere yer verilmediği görülmüştür. Bu durumun hem öğretmen hem de öğrenci açısından olumsuz bir yaklaşım oluşturacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda şu önerilerde bulunabiliriz;

- Öğretim Programı hazırlanırken verilen kazanımlara ait ön kazanımların verilip verilmediği gözden geçirilmedir.

- Kazanım ve ders saati konusunda orta yolun bulunması gerekmektedir. Nitekim eski programda kazanım sayısı çok, ders süresi az yeni programda ise kazanım sayısı az ders saatinin çok olduğu anlaşılmıştır. Bu durum etkinlik ve materyal açısından tam donanıma sahip olmayan öğrenci ve öğretmenler açısından dersin boş geçmesine ve verimliliğin azalmasına sebebiyet verebilir.

-Bir öğretim programının çağının yöntemleriyle hazırlanmış olması demek, onun başarıyla uygulanacağı ve iyi sonuç vereceği anlamına gelmez. Öğretim programı o güne kadar o alanlarda uygulanan programlara temel alan görüşlerden farklı görüşlerle hazırlanmışsa, gerek araç-gereç gerekse yöntem ve uygulama yönünden bir takım yenilikler getirdiğini iddia ediyorsa, öğretmenlerin bu yeni programı uygulayıp anlayabilecekleri bir seviyeye getirilmesi gerekmektedir. Böylece öğretmenlere yönelik düzenlenecek hizmet-içi eğitim faaliyetlerinde programın tanıtılması ve öğretmenlerin, programın istediği hedefleri gerçekleştirebilecek düzeye getirilmesiyle mümkün olacaktır.

- Ülkemizde eğitimin niteliği ile ilgili gerek öğrenci, gerekse öğretmen ve velilerin yanı sıra kamuoyunun da zaman zaman bu husus ile alakalı endişeleri sıkça dile getirdiği eğitim sisteminin düzenlenmesi ile ilgili ciddi problemlerin yaşandığı aşikârdır. Zira eğitimde program geliştirme, eğitimin niteliğini artırmada tek başına kâfi olmamakta, yanında öğretmen niteliği, öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi ve güvenilir ölçme ve değerlendirme sistemlerinin varlığı gibi değişkenlerin niteliğinin artmasını da kaçınılmaz kılmaktadır.

- Yaşanan hızlı ve beklenmedik değişimlerin öğrenci ve ailelerini umutsuzluğa düşürmemesi için, başta MEB olmak üzere, siyasiler, üniversiteler, meslek ve sivil toplum örgütleri gibi eğitim paydaşlarının eğitimi bir tartışma ya da taraf olma alanı olarak bakmak yerine ortak bir başarı alanı olarak görülmesi öncelikli olmalıdır.

- Diğer taraftan yeni öğretim programlarının kamuoyunda ve taslak raporlarda eleştirilen hususları bu süreçte daha iyi değerlendirilmelidir. Bir öğretim yılının sonunda, programların uygulandığı derslere özgü, bilimsel bir değerlendirme modeline, araştırma desenine ve yeterli örnekleme müstenit bir program değerlendirme yapılmasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman, G., Özay, K. (2013). "Ana Dili Eğitimi Dergisi "Anlatma becerileri açısından "Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)"na eleştirel bir bakış, s. 45-52.
- Çekin, A. (2016). "Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi", İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı İle Ortaokul Temel Dini Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımlarındaki Duyuşsal Hedefler Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, S.6 C.3.
- Demirel, Ö. (2016).Eğitimde Program Geliştirme, Pegem A Yayıncılık, Baskı: 9, s. 6.
- Doğan, R., Cemal T. (2002). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğan, R., Nurullah A. ve Remziye, Y. (2007). Örgün Din Eğitimi', Din Bilimleri-I, Ed. Cemal Tosun, Ankara: Ankuzem Yayınları.
- Ertürk, S. (1997). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Meteksan.
- Karataş, S. (2010)."İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri" Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, s.3.
- Kaymakcan, Recep, İbrahim Aşlamacı, Mustafa Yılmaz, Adnan Telli,(2013). Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme ve Değerlendirme Raporu, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Komisyon (2000). "Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler dergisi" İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı, S. 2517, Ekim.
- MEB., (2010). İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4,5,6,7 ve 8. Sınıflar) Programı ve Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB. (2018). İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4,5,6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Selçuk, M. (2005). Din Öğretiminde Yeni Açılımlar', Ülkemizde Laik Eğitim Sisteminde Sosyal Bilim Olarak Din Öğretimi Kurultayı, Malatya, , s. 171-172.
- Taşdemir, M. (2003). Eğitimde Plânlama ve Değerlendirme. Ankara: Ocak Yayınları.
- Tosun, C. (2005). Din Eğitimi Bilimine Giriş, Pegem Yay., 3. bs., Ankara.
- Tavukçuoğlu, M. (1998). DKAB Öğretim Programının Genel İlkeleri Arasında Görülen Bazı Çelişkiler. Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Din Eğitimi-Öğretiminin Problemleri Sempozyumu. Kayseri: İlahiyat Bilimleri Araştırma Vakfı Yayınları.